

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО
ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ОСВІТИ:
ІСТОРИКО-МЕТОДИЧНИЙ
АСПЕКТ**

---

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції
(м. Харків, 15 грудня 2023 рік)*

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної військової адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Українська інженерно-педагогічна академія
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ОСВІТИ: ІСТОРИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 15 грудня 2023 рік)**

Харків
2023

УДК 37-051:37.02]:005.336.213-043.083(062.552)

Ф 79

Редакційна колегія:

- Пономарьова Г. Ф.** – докторка педагогічних наук, професорка, заслужена працівниця народної освіти України, Почесна громадянка Харківської області, ректорка – голова;
- Степанець І. О.** – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи – заступник голови.

Члени редакційної колегії:

- Прокопенко А. О.** – докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка аспірантури та докторантури;
- Дмитренко К. А.** – кандидатка педагогічних наук, доцентка, учена секретарка;
- Тулиця А. І.** – керівниця навчально-методичного відділу;
- Демченко Н. Д.** – кандидатка філологічних наук, доцентка;
- Купіна О. В.** – методистка.

Відповідальність за якість і достовірність матеріалів
несуть автори публікацій.

Ф 79 Формування професійної компетентності сучасного педагога засобами освіти: історико-методичний аспект : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (15 грудня 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради [Електронне видання]. – Харків : ХГПА, 2023. – 413 с.

До матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції включені доповіді науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої, загальної середньої та дошкільної освіти, аспірантів, здобувачів.

Тематика матеріалів збірника охоплює питання, що стосуються формування професійної компетентності педагога, складових професійної компетентності педагога у контексті модернізації освіти, проблем інклюзії в освіті, ролі педагогічної практики у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя-вихователя, моніторингу якості освіти тощо.

УДК 37-051:37.02]:005.336.213-043.083(062.552)

© Харківська гуманітарно-педагогічна академія, 2023

References

1. Korniyets, K. S. (2019) Formuvannya samozberezhival'noyi povedinky students'koyi molodi v suchasnomu VNZ [Formation of self-preservation behaviour of students in a modern university]. *Rozvytok yevropeys'koho prostoru ochyma molodi: ekonomichni, sotsial'ni ta pravovi aspekty* : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konferentsiyi doktorantiv, molodykh uchenykh ta studentiv (m. Kharkiv 17 travnya 2019 r.). [Development of the European Space through the Eyes of Youth: Economic, Social and Legal Aspects: Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Doctoral Students, Young Scientists and Students (Kharkiv, 17 May 2019)]. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis08-23.html> (дата звернення: 01.10.2023). [in Ukraianian].

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА: НЕДОЛІКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДАЛАННЯ

Шестерова Л. Є., Журавльова І. М., Помпа О. В.

Практика студентів є обов'язковою складовою частиною процесу підготовки фахівців у педагогічних закладах вищої освіти. Вона проводиться на відповідних базах практики: у загальноосвітніх школах, закладах вищої освіти I-II та III-IV рівнів акредитації тощо. Організація практичної підготовки студентів регламентується Положенням про проведення практики студентів закладів вищої освіти.

Важливим питанням у практичній підготовці майбутніх фахівців є забезпечення її неперервності та послідовності у набутті необхідного обсягу практичних знань, умінь і навичок відповідно до різних кваліфікаційних рівнів (бакалавр, магістр).

Система професійної підготовки педагогічних кадрів, яка існує сьогодні, досить консервативна і характеризується невідповідністю теоретичних знань здобувачів освіти їх практичним умінням і навичкам. Наслідком цього є зниження соціального престижу вчительської професії, поглиблення й загострення шкільних проблем, тому дослідження проблеми вдосконалення практичної підготовки педагогічних кадрів є актуальним і своєчасним.

На сучасному етапі розвитку вищої школи проблемі вдосконалення організації та проведення педагогічної практики присвячені роботи Ю. Іванової [1], Л. Надкерничної [3], Л. Шульги, Л. Бражника, Ю. Вакуленко [7] та ін. Проте проблема виявлення і обґрунтування шляхів модернізації практичної підготовки здобувачів освіти у ЗВО у дослідженнях сучасних вітчизняних науковців висвітлена недостатньо.

Метою цієї роботи є розкриття основних шляхів покращення практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти, розширення їх можливостей у педагогічній діяльності під час онлайн навчання.

Із метою пошуку ефективних та цілеспрямованих шляхів покращення організації та проведення педагогічної практики, на нашу думку, слід визначити основні її недоліки. Багато фахівців займалися цим питанням і дійшли нижче зазначених висновків. Л. Кравець [2] вважає, що в процесі організації практики ігноруються: рефлексивність, наступність і систематичність, диференціація й індивідуалізація. В. Проскурнін, О. Бабенко [5] доповнюють ці заходи неадекватністю її оцінювання.

Ю. Іванова [1] вказує на недоліки технологічно-методичного забезпечення педагогічної практики, недостатню самостійність та ініціативність студентів.

Крім вище зазначених проблем, які виникли ще в мирний час, з'явилися нові, обумовлені воєнними станом в Україні. Перш за все, це стосується освітніх втрат учнів у фізкультурній галузі, кількісний та якісний склад яких досі не визначений. У зв'язку з цим здобувачі освіти повинні набувати нові компетентності, спрямовані на навчання школярів в умовах, що склалися. Це, в свою чергу, дає поштовх для доповнення ОПІ бакалаврів та магістрів в галузі фізичного виховання і спорту новими компетентностями. Це, перш за все, стосується набуття навичок проведення занять в онлайн режимі та контролю за виконанням школярами й студентами домашніх завдань та контрольних нормативів.

Представлені недоліки свідчать про необхідність їх усунення, для чого слід розробити основні напрями вдосконалення педагогічної практики здобувачів вищої освіти.

Розглядаючи це питання Л. Шульга, Л. Бражник, Ю. Вакуленко [7] вказують на те, що практика залишається широким полем перевірки теоретичних знань, накопичених здобувачами освіти у вищій школі, підґрунтям для поглибленого засвоєння професійних умінь та навичок. Під час її проходження здобувач освіти може перевірити свій професіоналізм, вивчити реальні ситуації, що виникають у закладі освіти; перевірити знання, отримані під час навчання; самостійно приймати рішення, обґрунтовуючи їх доцільність перед керівником практики. Майбутній фахівець навчається субординації, роботі в колективі, отримує навички професійного спілкування.

Л. Надкернична [3], висловлюючись щодо вдосконалення педагогічної практики, вказує на необхідність поєднання традиційних форм практичної підготовки (семінари і власне практична діяльність) з технологіями активного навчання. Вона вважає, що тим самим забезпечується включення практикантів у професійно-практичну діяльність, що впливає на якість фахової підготовки.

А. Проценко [6] вказує на необхідність активізувати виробничу практику і враховувати її результати під час державної атестації випускника. На думку науковця, це є позитивним фактором у становленні майбутнього вчителя.

Н. П. Онищенко [4] визначає такі напрями вдосконалення педагогічної практики:

- розширення обсягів педагогічної практики здобувачів освіти, впровадження після завершення навчання однорічної педагогічної інтернатури в статусі педагога-стажиста;
- дуальна форма здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання у закладах освіти з навчанням на робочих місцях в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, зазвичай на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти;
- наближення професійної підготовки майбутніх учителів до реальних умов майбутньої педагогічної діяльності на основі активного застосування контекстного навчання;
- удосконалення програмно-методичного складника професійної підготовки майбутніх учителів;
- посилення зв'язків між вищою й середньою ланками освіти та роботодавцями у процесі проходження практики;
- активізація виробничої практики і врахування її результатів під час державної атестації випускників;
- запровадження проходження всіх видів практики здобувачами освіти бакалаврату в одному освітньому закладі.

Цілком погоджуючись зі шляхами покращення педагогічної практики здобувачів освіти, представленими вище зазначеним автором, вважаємо за необхідне вказати на необхідність доповнення ОПП бакалаврів і магістрів компетентностями, які актуальні для навчання під час воєнного стану.

Висновки. В сучасних умовах розвитку вищої освіти змінюється бачення способів організації безперервної педагогічної практики, виникає необхідність забезпечення тісного взаємозв'язку між учасниками освітнього процесу. Успішна робота майбутніх учителів у процесі педагогічної практики можлива за умови вдосконалення шляхів її проведення: збільшення тривалості практики під керівництвом досвідчених педагогів-наставників; запровадження у процес професійної підготовки дуальної форми навчання; наближення професійної підготовки майбутніх учителів до реальних умов майбутньої педагогічної діяльності; удосконалення програмно-методичного забезпечення професійної підготовки; посилення зв'язків між вищою й середньою школами та роботодавцями у процесі проходження практики; активізація виробничої практики і врахування її результатів під час державної атестації випускників; запровадження проходження практики студентами бакалаврату в одному освітньому закладі; доповнення ОПП бакалаврів і магістрів компетентностями, які актуальні для навчання під час воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Іванова Ю. М. Шляхи удосконалення педагогічної практики в науковій літературі. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки.* 2014. Вип. 24. С. 34–41.

2. Кравець Л. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього вчителя. *Педагогічні науки*. 2012. Вип. 55. С. 80–86.
3. Надкернична Л. Організація педагогічної практики майбутніх учителів: результати експериментального дослідження. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2012. № 2. С. 74–81.
4. Онищенко Н. П. Основні шляхи модернізації практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021 р., № 74, Т. 3. С. 55–60.
5. Проскурін В., Бабенко О. Деякі аспекти змісту й організації педагогічної практики студентів в умовах неперервної педагогічної освіти. *Рідна школа*. 2014. № 3. С. 24–28.
6. Проценко А. А. Виробнича практика як складова підготовки майбутніх учителів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 47 (100). С. 317–321.
7. Шульга Л. В., Бражник Л. В., Вакуленко Ю. В. Підвищення якості університетської освіти: професійна та практична підготовка фахівців. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2013. Вип. 1 (6). Т. 2. С. 335–338.

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ

Шестерова Л. Є., Суворов П. І.

Останнім часом наша країна зазнала багато випробувань: спочатку пандемію коронавірусу, яка почалася у 2020 році, потім повномасштабне вторгнення ворогів у 2022 році. Ці події кардинально змінили життя українців, змусили швидко пристосовуватись до нових реалій, шукати шляхи для подолання різноманітних проблем. Труднощі не обійшли стороною й освітню галузь. Складніш за все було вчителям фізичної культури, бо на них покладається відповідальність за рухову активність учнів, а тому і за їх фізичний розвиток, підготовленість та здоров'я. Значне зменшення часу рухової активності за час дистанційного навчання призвело до негативних змін у розвитку дитячого організму. В наслідок цього страждають майже всі системи: серцево-судинна, дихальна, знижується обмін речовин, у дітей погіршується зір, вони швидко набирають надлишкову вагу [1].

Зважаючи вище вказані складнощі, метою вчителів фізичної культури став пошук нових шляхів підвищення рухової активності дітей задля покращення їх здоров'я та розвитку фізичних якостей. Цьому сприяють зміни в організації та впровадження нових засобів, які комплексно впливати на всі здібності дитини. У школярів середніх класів особливе місце займають швидкісно-силові здібності. Дані досліджень вказують на те, що розвиток